

УНИВЕРЗИТЕТ У БЕОГРАДУ
ФАКУЛТЕТ БЕЗБЕДНОСТИ

МЕРЕ БЕЗБЕДНОСТИ И ЗДРАВЉА НА РАДУ
ПРИЛИКОМ ИЗВОЂЕЊА ГРАЂЕВИНСКИХ РАДОВА
ДИПЛОМСКИ РАД

Ментор:

Проф.др Слађана Јовић

Кандидат:

Симо Црномарковић

Београд, 2019 године

УНИВЕРЗИТЕТ У БЕОГРАДУ
ФАКУЛТЕТ БЕЗБЕДНОСТИ

МЕРЕ БЕЗБЕДНОСТИ И ЗДРАВЉА НА РАДУ
ПРИЛИКОМ ИЗВОЂЕЊА ГРАЂЕВИНСКИХ РАДОВА

ДИПЛОМСКИ РАД

Ментор:
Проф.др Слађана Јовић

Кандидат:
Симо Црномарковић

Београд, 2019 годи

САДРЖАЈ:

УВОД.....	1
1.Историјат заштите на раду.....	2
1.1.Закон о безбедности и здрављу на раду из 2005.....	3
2.Правни извори у области безбедности и здравља на раду.....	4
2.1.Међународни извори права у области безбедности и здравља на раду.....	5
2.2.Домаћи извори права у области безбедности и здравља на раду.....	8
3.Анализа постојећег стања у области безбедности и здравља на раду у Републици Србији.....	11
4.Грађевински радови и безбедност и здравље на раду.....	15
4.1.Појмови од значаја за безбедности и здравље на раду у вези грађевинских радова.....	16
5.Мере безбедности и здравља на раду при извођењу грађевинских радова.....	18
ЗАКЉУЧАК.....	27
Литература.....	28

УВОД

Безбедност и здравље на раду подразумева остваривање услова рада у којима се предузимају одређене мере и активности у циљу заштите живота и здравља свих запослених али и свих других који право на то имају. Интерес послодаваца али и комплетног друштва јесте стварање управо таквих услова за рад где би се запослени осећали безбедно и где би у потпуности могли да се посвете извршавању својих пословних задатака. Само такви услови, и поштовање права у области безбедности и здравља на раду могу донети бољитак друштву, као и напредак и даљи развој. Дакле, смањење ризика за повреде на раду, професионалне повреде и друге повреде у вези са радом стварају предуслове за благостање радника и њихов безбедан рад. Између осталог, такав приступ представља и један од предуслова за даљи напредак земље, као и сарадњу са другим државама, и доприноси постизању статуса земље пожељне за инвестирање.

Значај безбедности и здравља на раду може се практично сагледати кроз 3 групе становишта, са хуманог, социјалног и економског:

Са **хуманог** становишта то значи да безбедан рад представља задовољство за радника, као и задовољство и понос за послодавца, али и за целокупно друштво.

Значај са **социјалног** становишта се највише огледа кроз велики број људи који су услед повреда на раду, професионалних повреда или других незгода препуштени управо друштву на бригу, а врло често и њихове породице.

И последње, **економско** становиште сагледа се кроз низ финансијских прорачуна. То значи да последице лоше вођеног система безбедности и здравља на раду осећају и запослени, и послодавац, а на крају ефекат осећа и само друштво. Повреде на раду, несреће, и други инциденти изазивају низ проблема, сам процес рада се зауставља, проблем се јавља и при потреби замене радника, као и проблем исплате високих налога за одштету. Трошак представљају и трошкови лечења радника, где поред послодавца терет носе и фондови социјалног осигурања. Све ово говори колико је сама ова област битна, и колико је улагање у њу битно, и у крајњој инстанци исплативо за све.

1.Историјат заштите на раду

Развојни пут заштите на раду почиње још средином двадесетог века, усвајањем термина хигијенско-техничка заштита(ХТЗ). Тај термин је као део мултидисциплинарног појма заштите на раду био уграђен у тадашње законодавство све до доношења Основног закона о заштити на раду 1965. године. Од тог тренутка појам заштите на раду преузима примат. Наредни закон о заштити на раду донесен је 1978. године, а трећи по реду 1991. године, са изменама и допунама закона у два наврата, 1993. и 1998. године. Међутим, закон о заштити на раду био је усмерен на заштиту радника, што значи да се бавио последицама, а не узроцима настанка повреда радника.

1.1. Закон о безбедности и здрављу на раду из 2005

Овим законом уређује се спровођење и унапређивање безбедности и здравља на раду лица која учествују у радним процесима, као и лица која се затекну у радној околини, ради спречавања повреда на раду, професионалних обољења и обољења у вези са радом. За обављање одређених послова државне управе у области безбедности и здравља на раду, овим законом образује се Управа за безбедност и здравље на раду као орган управе у саставу Министарства рада, запошљавања и социјалне политике, и утврђује њена надлежност. Права, обавезе и одговорности послодаваца и запослених, надлежности и мере чијом се применом, односно спровођењем осигурава безбедност и здравље на раду остварују се у складу са овим законом и прописима донетим на основу закона. (1) Директива Савета ЕЕС 89/391/ЕЕС донета је на основу Резолуције о безбедности, хигијени и здрављу на раду Савета Европске заједнице, 1989. године, и њом се дефинишу одговорности послодаваца и афирмише култура развијања превенције. Ова директива је општег катактера, и пружа могућност свим државама да прилагоде препоруке и методологије процене ризика националним законодавствима.

Систем безбедности и здравља на раду у Републици Србији заснован је управо на тој Директиви, и на основу ње је и донет Закон о безбедности и здрављу на раду из 2005. године. Најбитнија ствар коју овај закон предвиђа јесте обавеза послодавца да **изради Акт о процени ризика** у писменој форми, а све у циљу смањења повреда на раду, професионалних повреда и повреда у вези са радом. Такође, овај закон предвиђа и опредељење Републике Србије ка приступу програму промоције превенције у области безбедности и здравља на раду.

Овај Закон је системски, а не специјалистички, и прати друге системске законе, као што су: Закон о раду, Закон о предузећима, Закон о приватним предузетницима и Закон о пензијском и инвалидском осигурању. (4)

Битно је истаћи да је дошло и до измена и допуна закона 2015. године из простог разлога јер је закон на снази био у том тренутку већ 10 година, а за то време су се догодиле бројне промене, како у привреди, тако и у држави и њеном законодавству које је повезано са овом облашћу и у том периоду је усвојен низ нових међународних уговора, где се пре свега мисли на обавезе пристигле од захтева Европске Уније, где је Република Србија потписник уговора о Придруживању и стабилизацији.

Сада је тежиште овог закона не само на заштити на раду, већ и на целокупној здравственој, као и социјалној заштити, што у преводу значи стварање комплетно повољног амбијента и повољних услова за успешан и квалитетан рад свих запослених.

Закључак је да је овај закон сада окренут свим стварима и условима пре саме несреће или незгоде, а не тек након што се она деси, што говори о проактивном приступу који нам овај закон доноси.

2.Правни извори у области безбедности и здравља на раду

Систем безбедности и здравља на раду је један јако велики систем који зависи од великог броја учесника у том систему,самим тим обухват правних аката који утичу на тај систем је изузетно велики.Осим наведеног Закона о безбедности и здрављу на раду,и других националних закона и других правних аката,на ову област утичу и бројни извори из међународног права,као и обавезе преузете потписивањем разних уговора,споразума и других аката са одређеним међународним организацијама.

У формалном смислу изворе права чине многобројни прописи,који се могу класификовати и груписати по више критеријума. Основна подела је на:

- а) међународне изворе и
- б) националне изворе права.

Међународни извори права су: међународне конвенције и препоруке,билатерални и мултилатерални међународни уговори и одлуке међународних организација.Најпознатије организације које стварају ове изворе су Организација Уједињених Нација (ОУН) и Међународна организација рада (МОР),УНЕСКО,Европска Унија и њени органи итд.

Домаћи извори права могу се груписати и три групе:

- 1) нормативни акти које доноси држава,
- 2) општи акти организација, предузећа и установа и
- 3) колективни уговори.

У прву групу извора спадају Устав Републике Србије и републички закони.У другу групу спадају статут,правилници, пословници,одлуке итд."Колективни уговор је основ за закључивање уговора о раду којим настаје радни однос а који закључују послодавац, синдикат и запослени.(4)

Функционисање система БЗР обезбеђује се легислативом која се састоји од закона, подзаконских прописа (правилника),аката послодаваца,колективних уговора,техничких прописа,стандарда,опште признатих мера и друго.Најважнији од тих су следећи:

- 1.Закон о безбедности и здрављу на раду (СГ РС бр. 101/05),
- 2.Закон о раду (СГ РС бр. 24/05 и 61/05),
- 3.Закон о здравственој заштити (СГ РС бр. 107/05),
- 4.Закон о здравственом осигурању (СГ РС бр. 107/05 и 109/05),
- 5.Закон о пензијском и инвалидском осигурању (СГ РС бр. 34/03, 64/04, 84/04, 85/05, 101/05),
- 6.Кривични законик (СГ РС бр. 85/05)

У наставку овог рада осврнућемо се све прописе и правне изворе који су наведени.Акценат ће бити стављен на национално законодавство.

2.1.Међународни извори права у области безбедности и здравља на раду

У овом делу рада направићемо осврт само на најбитније резолуције, директиве, и друге акте који спадају у међународне, који чине сет обавеза презетих из међународних уговора, као и препорука од стране међународних организација у којима наша земља има чланство или је партнер, те кандидат. Највећи број оваквих прописа долази од стране Уједињених нација и Европске уније као најбитнијих сарадника у међународној политици.

1.Резолуција о придруживању Републике Србије Европској унији

Основни акт од којег полазе друге препоруке и резолуције, директиве. Овај акт представља потврду спремности Републике Србије да приступи Европским интеграцијама, и да у том процесу постоји воља да се испоштују све потребне процедуре. Најзначајније је поменути да је основни предуслов приступања Европској унији управо усклађивање законодавства земаља кандидата чланица са ЕУ.

2.Закон о потврђивању споразума о стабилизацији и придруживању између Европске заједнице и Републике Србије – чл 79. и 101.

Ово је први правни акт који се односи доста конкретно на област безбедности и здравља на раду, у том смислу да се путем овог закона Република Србија обавезује да усклади своје законодавство у тој области са ЕЗ. Такође овај закон садржи и препоруке у области социјалне политике, сређивања тржишта рада, посредовања у запошљавању, као и друге облике сарадње попут размене стручњака, израде заједничких студија итд. Битно је напоменути и напоре у обезбеђивању једнаких услова за рад, за све групе људи, као и побољшање степена заштите здравља и безбедности радника.

3.Уговори о оснивању ЕУ (чл.100. и 118. – Рим, чл.118а Луксенбург, чл.136. и 137. – Мастрихт, чл.151. и 153. – Уговор о функционисању ЕУ, чл.209. и 210. – Ница)

Уговором у Риму прокламује се као један од основних циљева ЕУ висок степен запослености и социјалне заштите радника, као и слободно кретање радне снаге и једнакост полова у свим питањима у вези са радом.

Уговор донет у Луксенбургу значајно олакшава доношење директива у области безбедности и здравља на раду, које се тичу минималних стандарда безбедности и здравља на раду. Чланице и кандидати, дужни су да усвоје ове директиве и да поступају по датим упутствима, што доприноси побољшању услова радне средине као битног предуслова за безбедан рад.

Уговор из Мастрихта је један од политички најзначајнијих, а у области безбедности и здравља на раду се фокусира да проширење обавеза чланица када се ради о наведеној области. То укључује већ наведене ставке попут унапређења радне средине, боље социјалне заштите, интеграције осетљивих група, итд.

Исте области покрива и уговор из 2004 године, потписан у Ници.

4.Ревидирана европска социјална повеља

Овом повељом дефинишу се право на рад,правични услови рада,надокнада,заштита деце,мајки и жена,и друго.Као једна од битнијих ставки наводи се стављање акцента на превенцију као основни принцип ради смањења ризика на радном месту.

5.Резолуција савета ЕУ – 1987. о безбедности,хигијени и здрављу на раду (88 С 28/01)

Ова резолуција је донета у циљу стварања основа и давања смерница за предузимање активности на нивоу Заједнице,дакле циљ је усаглашавање комунитарних и националних мера.Такође истиче се значај ергономских мера,као и мера при ручном утовару,и мера које укључују потенцијалну замену опасних материјала који се користе у раду,посебно канцерогених.

6.Стратешки оквир за безбедности и здравље на раду Европске Уније 2014 – 2020

Два су основна вида стратешке политике ЕЗ у области безбедности и здравља у раду:

-законодавство

-програми који су праћени стратегијама

Претходна стратегија у овој области је забележила јако позитивне резултате,и поставила основу за даљи развој држава чланица.Очекује се да актуелни стратешки оквир буде још значајнији помак који ће пратити конкретни резултати.У овом оквиру постоји основних 7 циљева који ће се спроводити путем законодавства,фондова и социјалних дијалога.

7.Конвенција бр.155 о заштити на раду,здравственој заштити и радној околини(Сл.Лист СФРЈ – Међународни уговори, бр. 7/87. (циљ и значај)

Ова конвенција говори о потреби да се формулише,спроводи и ревидира национална политика безбедности и здравља на раду,здравствене заштите и услова радне средине.Циљ ове политике треба да буде спречавање несрећа на раду,професионалних обољења и других повреда на раду које су последица рада.

8.Конвенција 161 о службама медицине рада (Сл.лист СФРЈ – Међународни уговори бр.14/89 – функција медицине рада)

Службе медицине рада треба да су прилагођене професионалним ризицима предузећа и треба да имају низ функција,као што су:

-Идентификација и процена ризика од штетности по здравље,

-надгледање фактора ризика,

-давање савета о организацији рада итд.

9.Конвенција бр.81. о инспекцији рада у индустрији и трговини(Сл.Лист ФНРЈ – Међународни уговори бр. 5/56 – овлашћени надзор)

Инспекција рада има изузетно велика овлашћења и обавезу да константно прати стање поштовања потребних процедура и закона у вези са безбедношћу и здрављем на раду.

10.Конвенција бр.187 о промотивном оквиру безбедности и здравља на раду(Сл.гласник РС – Међународни уговори бр.42/09)

Циљ ове конвенције је као што то и сам наслов говори промоција безбедности и здравља на раду.Под тим називом се пре свега мисли на сарадњу релевантних организација,послодаваца и радника,на заједничком унапређењу услова за рад и саме безбедности,кроз заједничке програме,политике и стратегије.Сви учесници су обавезани да у оквиру својих могућности безбедност и здравље на раду подигну на максимално висок ниво.

11.Директива ЕУ 89/391.ЕЕЗ (1989) о увођењу мера за подстицање и побољшање безбедности и здравља на раду (општа и оквирна – циљ директиве)

Циљ ове директиве јесте да се дају јасне смернице,као и да се пропишу мере потребне за побољшање у овој области.Ове смернице и директиве су примењиве и на јавни и на приватни сектор.

2.2.Домаћи извори права у области безбедности и здравља на раду

На самом почетку овог рада је Закон о безбедности и здрављу на раду већ анализиран и описан, стога у наставку текста биће обрађени и остали извори права из домаћег законодавства који се тичу области безбедности и здравља на раду.

1.Закон о раду

Законом о раду уређују се права, обавезе и одговорности из радног односа, односно по основу рада. Одредбе овог закона примењују се на запослене који раде на територији Републике Србије, код домаћег или страног правног или физичког лица (послодавца), као и на запослене који су упућени на рад у иностранство од стране послодавца, ако законом није друкчије одређено.

Права обавезе и одговорности из радног односа уређују се и колективним уговором, уговором о раду или правилником о раду. Колективним уговором код послодавца уређују се, у складу са законом, права, обавезе и одговорности из радног односа и међусобни односи учесника колективног уговора. Ако није закључен колективни уговор, права, обавезе и одговорности из радног односа уређују се правилником о раду, односно уговором о раду. Правилник о раду престаје да важи даном ступања на снагу колективног уговора. Колективни уговор, правилник о раду (општи акт) и уговор о раду не могу да садрже мања права или неповољније услове рада од права и услова утврђених законом.

Основна права и обавезе:

Запослени има право на одговарајућу зараду, безбедност и заштиту живота и здравља на раду, здравствену заштиту, заштиту личног интегритета и друга права у случају болести, смањења или губитка радне способности и старости.

Запослени непосредно, или преко својих представника, имају право на удруживање, учешће у преговорима за закључивање колективних уговора, мирно решавање колективних и индивидуалних радних спорова, консултовање, информисање и изражавање својих ставова о битним питањима у области рада.

Запослени је дужан, између осталог, да:

- поштује организацију рада и услове и правила послодавца,
- обавести послодавца о свакој опасности за живот и здравље или настанак материјалне штете.

Послодавац је дужан да:

- запосленом обезбеди услове рада безбедне за живот и здравље на раду,
- запосленом пружи обавештење о условима рада и правима и обавезама из прописа о раду и БЗР.

Забрањена је дискриминација лица која траже запослење, као и запослених, с обзиром на пол, рођење, језик, расу, боју коже, старост, трудноћу, здравствено стање, инвалидност, националну припадност, вероисповест, брачни статус, породичне обавезе, сексуално опредељење, политичко или друго уверење, социјално порекло, имовинско стање, члановство у политичким партијама, синдикатима или неко друго лично својство.(4)

2.Закон о здравственој заштити

Овим законом уређује се систем здравствене заштите, организације здравствене службе, права и обавезе пацијената, општи интерес у здравственој заштити и друга питања од значаја за спровођење здравствене заштите. У обезбеђивању и спровођењу здравствене заштите у Републици учествују грађани, породица, послодавци, образовне и друге установе, хуманитарне, верске, спортске и друге организације и удружења, здравствена служба, организација за здравствено осигурање, као и општине, градови, аутономне покрајине и Република.(4)

3.Закон о здравственом осигурању

У Републици Србији (у даљем тексту: Република) здравствено осигурање је обавезно здравствено осигурање и добровољно здравствено осигурање.

Овим законом уређују се права из обавезног здравственог осигурања запослених и других грађана, обухваћених обавезним здравственим осигурањем, организација и финансирање обавезног здравственог осигурања, добровољно здравствено осигурање и друга питања од значаја за систем здравственог осигурања.

1. Обавезно здравствено осигурање

Обавезно здравствено осигурање је здравствено осигурање којим се запосленима и другим грађанима обухваћеним обавезним здравственим осигурањем обезбеђују право на здравствену заштиту и право на новчане накнаде за случајеве утврђене овим законом.

Средства за остваривање права из обавезног здравственог осигурања обезбеђују се уплатом доприноса за обавезно здравствено осигурање (у даљем тексту: допринос), као и из других извора, у складу са законом.

Обавезно здравствено осигурање обухвата:

- 1) осигурање за случај болести и повреде ван рада;
- 2) осигурање за случај повреде на раду или професионалне болести.

4.Закон о пензијском и инвалидском осигурању

Пензијско и инвалидско осигурање обухвата обавезно и добровољно пензијско и инвалидско осигурање. Овим законом уређује се обавезно пензијско и инвалидско осигурање.

Обавезним пензијским и инвалидским осигурањем обезбеђују се права за случај старости, инвалидности, смрти и телесног оштећења. Права из пензијског и инвалидског осигурања стичу се и остварују зависно од дужине улагања и висине основице на коју је плаћен допринос за пензијско и инвалидско осигурање и уз примену начела солидарности. Права из пензијског и инвалидског осигурања јесу лична права и не могу се преносити на друга лица.

1. Обавезно пензијско и инвалидско осигурање

Обавезно осигурана лица (осигураници), у смислу овог закона, јесу:

- 1) запослени (осигураник запослени);
- 2) лица која самостално обављају делатност (осигураник самосталних делатности);
- 3) пољопривредници (осигураник пољопривредник).

Ако лице истовремено испуњава услове за осигурање по више основа, основ осигурања одређује се на тај начин што постојање основа осигурања по претходној тачки искључује основ осигурања из наредне тачке.

5.Кривични законик

Кривични законик подразуме велики број чланова који се тичу конкретно области безбедности и здравља на раду.На тај начин прописане су обавезе у овој области,као и правне последице уколико се организације,предузећа и други не придржавају истих.

3.Анализа постојећег стања у области безбедности и здравља на раду у Републици Србији

Република Србија је прешла велики пут у области безбедности и здравља на раду од усвајања закона 2005. године,сама област јесте таква да се дешавају константне промене у њој,а из тога произилази потреба за променама у законским оквирима.Када на све то додамо преузете обавезе из међународних уговора јасно је да су промене биле неопходне.Развој и раст система безбедности и здравља на раду је практично дефинисан у Стратегији безбедности и здравља на раду у Републици Србији.Актуелна стратегија је дефинисана за период од 2018. до 2022. године.А за период пре тога,када су се и дешавале најкрупније промене у овој области,оличене у изменама и допунама закона 2015.године актуелна је била Стратегија за период од 2013. до 2017. године.

У том периоду је такође настављено са процесом сарадње и усаглашавања националног законодавства са законодавством земаља чланица Европске уније,и усаглашавање са директивама које проистичу из поглавља 19 које се односи на Социјалну политику и запошљавање.У циљу спровођења Закона о безбедности и здрављу на раду донесени су правилници којима је прописан начин пружања прве помоћи,врсти средстава и опреме која мора бити обезбеђена на радном месту,начин и рокови за оспособљавање запослених за пружање прве помоћи,програм усавршавања знања и друга питања у вези са усавршавањем лица за безбедност и здравље на раду и садржај и изглед националних признања из области безбедности и здравља на раду(2).Поред претходно наведених,измењено је и допуњено више подзаконских прописа (евиденције,лиценце и стручни испити и др.) како би се обезбедило спровођене наведеног закона.(2)

Кључну улогу у спровођењу надзора над применом мера безбедности и здравља на раду има Инспекторат за рад,орган у саставу Министарства за рад,борачка и социјална питања.(2)Поред надзора над применом Закона о безбедности и здрављу на раду,инспекција рада врши надзор и над применом других прописа о мерама и нормативима безбедности и здравља на раду,техничким мерама које се односе на безбедност и здравље на раду,стандарда и опште признатих мера у делу у којем се уређују питања из области безбедности и здравља на раду.(2)Овај инспекторат је у периоду спровођења Стратегије о безбедности и здрављу на раду од 2013. до 2017. године извршио чак 74.434 инспекцијска надзора у области безбедности и здравља на раду.У Табели 1. можемо видети анализу интервенција Инспектората за рад на пријаву о повредама на раду.(2)

Табела бр 1. Број извршених инспекцијских надзора у случају смртне повреде на раду, тешке са смртним, колективне, тешке и лаке повреде на раду

Табела 1.

година	укупно	Број извршених инспекцијских надзора у случају смртне повреде на раду, тешке са смртним, колективне, тешке и лаке повреде на раду				
		смртних	тешких са смртним исходом	колективних	тешких	лаких
2013.	1146	24	14	11	849	248
2014.	1100	21	17	19	904	139
2015.	947	24	14	18	780	111
2016.	900	29	13	20	774	64
2017.	919	23	16	14	817	49
	5012	121	74	82	4124	611

Извор: Стратегија о безбедности и здрављу на раду у Републици Србији за период од 2018. до 2022. године са Акционим планом за њено спровођење, Службени гласник РС, број 96 од 11. децембра 2018

Оваквој анализи је добро додати неке свеже информације, дакле 2018. године је при раду страдало чак 53 особе, а поднето је 40 кривичних пријава против одговорних лица од стране Инспектората за рад, где Стеван Ђуровић, в.д. директора Инспектората за рад изјављује да "је у око 95% случајева несрећа са смртним исходом узрок људски фактор, а да се најчешће ради о самом раднику" (10) што нам наговештава да проблем лежи у вишим линијама одговорности, пре свега на инвеститору, извођачу радова и другим лицима одговорним за спровођење пројекта, али и безбедност и здравље на раду свих запослених и укључених у сам пројекат.

У Табели 2. налази се упоредни приказ стопе учесталости смртних повреда на раду на раду Републике Србије и неколико релевантних земаља из 2015. године. Стопа учесталости смртних повреда на раду се дефинише као број таквих повреда на раду на 100.000 запослених лица. (2)

Табела бр 2. Стопа учесталости смртних повреда на раду

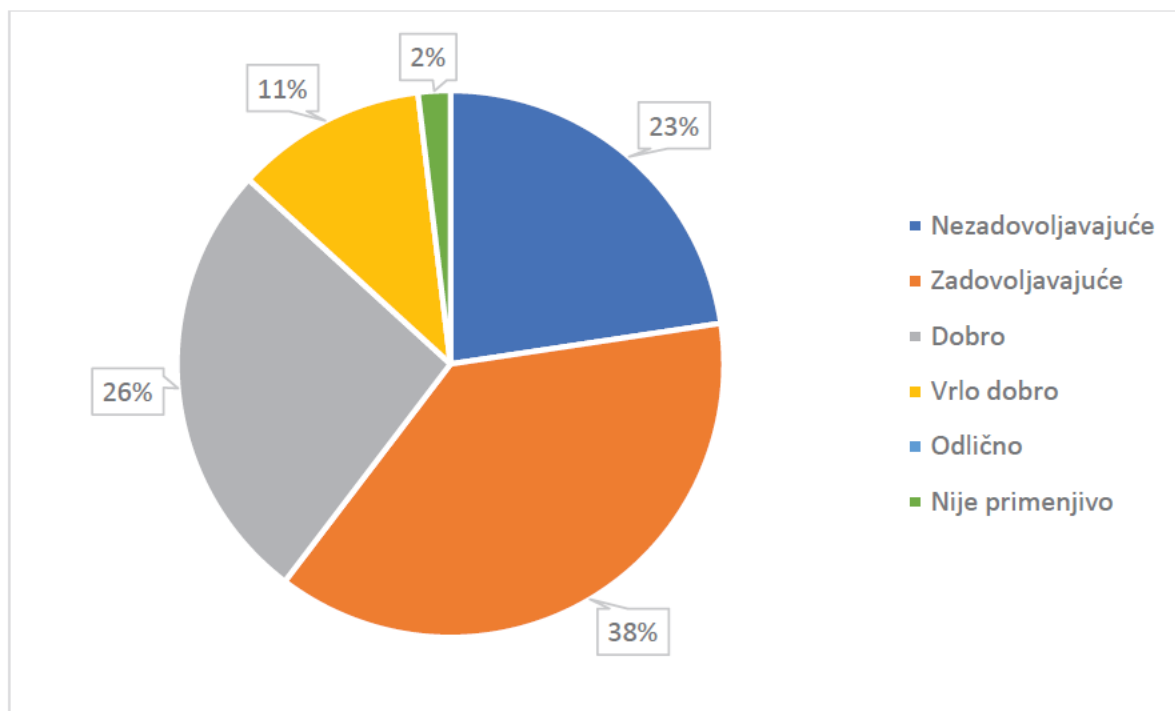
Табела 2.

Држава	Стопа учесталости смртних повреда на раду
Република Србија	1,91
Бугарска	3,57
Грчка	1,19
Хрватска	2,16
Мађарска	2,29
Словенија	2,79
Словачка	2,67

Извор: Стратегија о безбедности и здрављу на раду у Републици Србији за период од 2018. до 2022. године са Акционим планом за њено спровођење, Службени гласник РС, број 96 од 11. децембра 2018

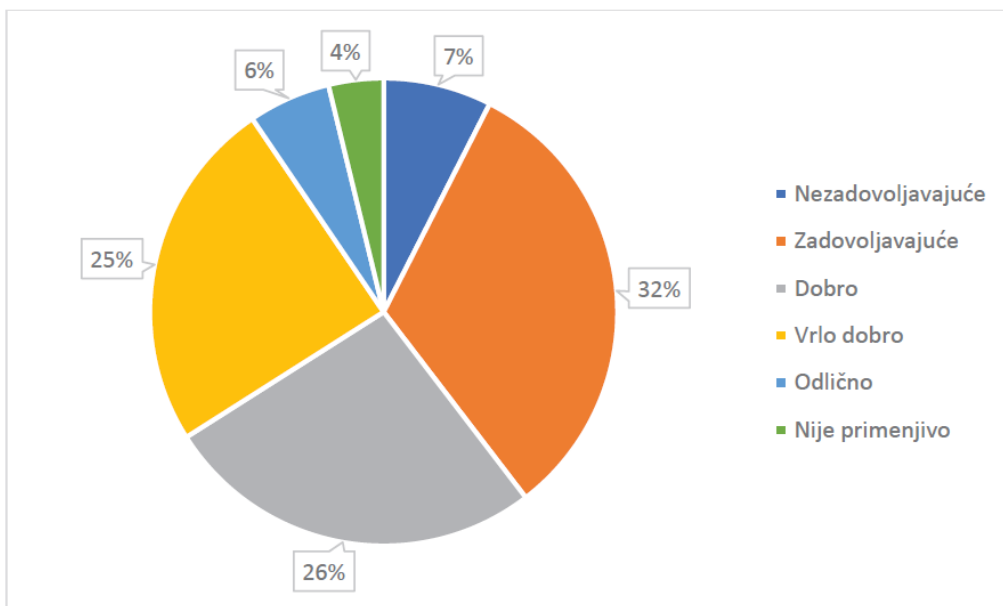
У наредна 3 графика приказани су различити показатељи стања безбедности и здравља на раду у Републици Србији, изведени на основу анкета.(4)

Графикон 1. Оцена стања безбедности и здравља на раду у Републици Србији

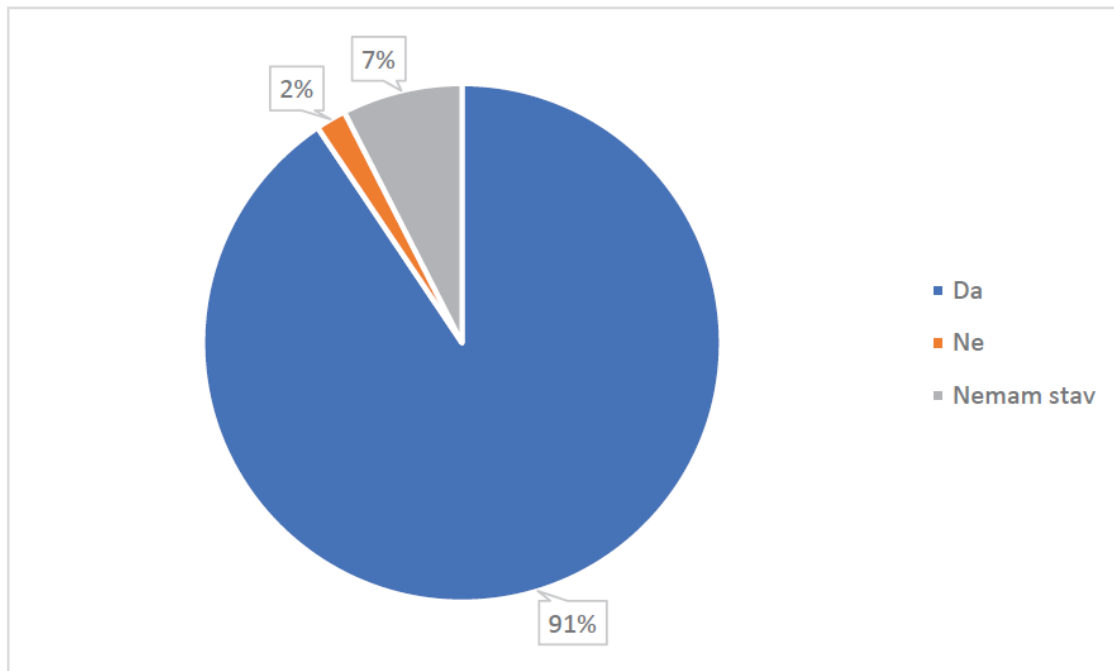
Извор: Угарак Драгослав (2010). Безбедност и здравље на раду правни извори и национални систем бзр. Висока школа струковних студија Београдска политехника

Графикон 2. Оцена законске регулативе у области безбедности и здравља на раду у Републици Србији

Извор: Угарак Драгослав (2010). Безбедност и здравље на раду правни извори и национални систем бзр. Висока школа струковних студија Београдска политехника

Графикон 3. Потреба прописивања посебних мера у области безбедности и здравља на раду

Извор: Угарак Драгослав (2010). Безбедност и здравље на раду правни извори и национални систем бзр. Висока школа струковних студија Београдска политехника

4.Грађевински радови и безбедност и здравље на раду

Ово поглавље представља увод у срж самог рада, а то су мере безбедности и здравља на раду у области грађевинских радова. Осим објашњења појма и везе између грађевинских радова и безбедности и здравља на раду, у овом делу рада биће описани и други изрази и појмови који су кључни за ову област.

Сама област грађевинских радова је већ дуги низ година у центру пажње када се ради о мерама БЗР, а разлози за то су вишеструки, од којих је наравно најзначајнији степен опасности по живот. Осим Закона о безбедности и здравља на раду, ова област је уређена и обимном **Уредбом о безбедности и здрављу на раду на привременим или покретним градилиштима (Сл.Гласник РС, бр 14/09 и 95/10)**, а пре тога још и **Правилником о заштити на раду при извођењу грађевинских радова (Сл.Гласник РС, бр 53/97)**.

Грађевински радови који се изводе на градилишту, у смислу овог правилника, јесу: изградња новог објекта, реконструкција, доградња, поправка или рушење постојећег објекта, затим радови на одржавању објекта са припадајућим инсталацијама, опремом и уређајима, као и припремни радови за извођење радова на објекту, завршни радови на уређењу простора око објекта и радови на ликвидацији градилишта. При обављању послова других делатности, који се за потребе грађевинских радова изводе у погонима, радионицама, производним и другим плацевима, енергетским објектима и инсталацијама, који се налазе на градилишту или организационо припадају градилишту, примењују се мере заштите на раду утврђене прописима заштите на раду за те делатности, као и мере прописане овим правилником, техничким прописима и стандардима који уређују материју заштите на раду у тим делатностима.

4.1.Појмови од значаја за безбедности и здравље на раду у вези грађевинских радова

1.Израз „градилиште“ у смислу наведене уредбе

Градилишта јесу сва места у простору на којима се изводе радови ископавања,грађење,земљани радови,монтажа,и демонтажа већ произведених елемената,реконструкција или опремање,адаптација,реновирање,санација,демонтирање,рушење,одржавање – бојење и чишћење,инвестиционо одржавање и дренажа.

2.Израз „инвеститор“ у смислу наведене уредбе

Инвеститор јесте правно лице,предузетник или физичко лице за чије потребе се гради објекат.

3.Израз „заступник инвеститора“ у смислу наведене уредбе

Заступник инвеститора јесте правно лице,предузетник или физичко лице који је у име инвеститора одговорно за израду пројекта и/или извођење радова и/или стручни надзор над извођењем радова.

4.Израз „координатор за израду пројекта“ у смислу наведене уредбе

Координатор за израду пројекта јесте физичко лице које инвеститор,односно заступник инвеститора писменим актом одреди да,у току израде пројекта,обавља послове у складу са уредбом.

5.Израз „координатор за извођење радова“ у смислу неведене уредбе

Координатор за извођење радова јесте физичко лице које инвеститор,односно заступник инвеститора писменим актом одреди да,у току извођења радова,обавља послове у складу са овом уредбом.

Значајно је навести,поред ових израза,и **План превентивних мера безбедности и здравља на раду**,који доноси инвеститор.Овај план представља,заједно са техничком документацијом за изградњу објекта,основу за процену ризика од настанка повреда и оштећења здравља.Начин и мере за отклањање ризика чине саставни део елабората о уређењу градилишта које израђује послодавац.

Након израде овог плана,значајно је поменути и неке од најважнијих обавеза послодавца,инвеститора.Пре свега мисли се на **Пријаву градилишта**,коју је инвеститор дужан да попуни у случају испуњавања услова прописаних уредбом.Наредни корак представља **Фаза израде пројекта**,у којој је инвеститор,или заступник инвеститора,дужан

да узме у обзир начела обезбеђивања превентивних мера безбедности и здравља на раду. Након израде пројекта следи и **Фаза извођења радова**, где се примењују прописане превентивне мере БЗР, а нарочито следеће мере:

- одржавање уређености и чистоће градилишта,
- избор локација радних места и одређивање саобраћајних површина, пролаза, прелаза, и сл.,
- утврђивање услова под којима се ради са разним материјама,
- одржавање у исправном стању средстава за рад и инсталација и спровођење прегледа и испитивања опреме за рад,
- планирање и утврђивање површина и локација за складиштење разних материјала и утврђивање услова за њихово уклањање,
- складиштење и одлагање или уклањање отпада и шута,
- усклађивање времена потребног за извођење појединих врста и фаза радова сагласно прогресу извођења радова на градилишту и
- индустријске активности у близини градилишта.

Треба напоменути да, уколико се све ове одредбе не поштују, постоји систем кажњавања, и строге **Казнене одредбе**.

5.Мере безбедности и здравља на раду при извођењу грађевинских радова

Кроз овај рад обрађене су све потребне теме да би се дошло до централног и најважнијег дела рада, а то су саме мере, дакле, почевши од историјата области безбедности и здравља на раду, значаја те области, преко конкретног стања у Републици Србији, до коначно правног регулисања, како међународног, тако и домаћег, и наравно објашњења кључних појмова.

У наставку рада биће представљене све мере безбедности и здравља на раду у области грађевинских радова.

1.Мере заштите на раду код уређења градилишта

Код уређења градилишта битно је истаћи да се оно уређује тако да се на њему може обављати безбедан рад и кретање радника, оруђа и уређаја и транспортних средстава. Градилиште мора бити обезбеђено од приступа беспослених лица и од прилаза возила која не врше превоз за потребе градилишта.

Коришћење шлема за све присутне на градилишту се подразумева.

Грађевински радови се изводе тако да се не загађује природна околина, а у случају да ипак има превише буке, прашине, вибрација и других нежељених ефеката, предузимају се мере које ублажавају то и доводе га у дозвољене границе.

Пешачки пролази и стазе за кретање радника

Изузетна пажња се поклања уређењу земљишта самог градилишта. Подлога мора бити стабилна, равна, сува, и мора испуњавати и друге услове који су неопходни за безбедан рад, као што су и прописана ширина, материјали од којих се пут прави и тако даље. Битно је напоменути да постоје и ознаке за кретање на градилишту, као и прописани размаци између путева, који имају различите намене. Нагиб мора бити у складу са сврхом пролаза, такође забрањено је блокирање путева на било који начин.

Градилишни путеви

Градилишни путеви по чврстоћи и носивости, морају бити у складу са карактеристикама возила која се крећу по градилишту.

Пропорције и димензије ових путева су строго прописане, висина, ширина, али и нагиб пута. Постоји и прописана брзина којом се сме возити на самом градилишту. Битно је напоменути да ови путеви морају имати одређену дистанцу од изолованих електро вода.

Радне и помоћне просторије

На градилишту морају бити обезбеђене просторије за потребе пресвлачења, одмора и у друге сврхе, на безбедном месту. Пре почетка радова неопходно је обезбедити и клозете, умиваонике и друге просторије за хигијену, исхрану итд.

Прва помоћ

Све у вези прве помоћи на градилишту, као у вези евентуалног транспорта радника због указивања прве помоћи организује се у складу са прописима о првој помоћи.

2.Мере заштите на раду при извођењу земљаних радова

Пре почетка и у току извођења земљаних радова проверава се присуство експлозивних материја на местима где се тако нешто може очекивати,а присуство радника је могуће тек када се испитивање заврши.Када се у рову користе мотори са унутрашњим сагоревањем,битно је обезбедити проток чистог ваздуха.Такође важно је испитати и присуство инсталација које су се већ затекле ту,као и водоводних мрежа и других ствари које могу бити сметња у радовима.Осетљиво питање јесте и питање коришћења експлозива,за које постоје строге процедуре.

Посебне мере заштите на раду

Ове мере се предузимају у случају да се земљани радови врше на дубини већој од 1 метра или насипања до 1 метар,али постоје случајеви где су ове мере потребне и за радове мање дубине и мањег насипа.Ове мере се морају извршавати уз надзор стручног лица.

У ове мере спадају најчешће изградња **подграда** и **оплата**.Подграда садржи оплату и унутрашње елементе,а оплата служи томе да издржи земљани притисак и мора спречити обрушавање земље у ров.

При машинском извођењу битно је обезбедити безбедне услове за раднике,тако што ће бити на прописаној удаљености од машина,као и обезбедити услове машини да ради,тако што у близини неће бити инсталација и других потенцијалних сметњи.Поред наведеног,постоји и низ техничких услова за рад машина.

Ископ дубоких бунара и шахтова

За ову врсту радова постоје деликатни захтеви што се тиче безбедности,од мера заштите земљане површине од обрушавања,до мера истицања ознака како би радници знали где се налази ископина.Опрема за раднике који раде у дубини бунара мора бити сачињена од заштитног ужета,шлема,и других средстава.Битно је напоменути да радници не смеју бити спуштани у бунар помоћу направа за извлачење материјала.

Минирање у ископима бунара,шахтова и јама поред мера предвиђених прописима о минирању,захтева и примену посебних мера безбедности и здравља на раду.

Земљани радови у насељеним местима

Ови радови се изводе уз поштовање саобраћајних и других прописа,али и предузимањем одређених радњи,као што су:

- обезбеђење адекватне сигнализације,
- постављање заштитне ограде око градилишта,
- постављање радника обезбеђења на капију итд.

3.Мере заштите на раду при извођењу зидарских радова

Зидање се изводи на висини од 150цм од подлоге,а материјал који се том приликом користи мора бити уредно и стабилно сложен.Управо складиштење,коришћење и преношење тог материјала представља најделикатнији део код зидарских радова када је у питању безбедност.Дакле радници морају бити на безбедној удаљености када се материјал преноси у слободном(невезаном) облику,такође он мора стајати на равној, и стабилној подлози.Прописане су мере и у случају коришћења машина за справљање малтера и бетона.

Зидарске смеше

Ове смеше се припремају у одвојеном делу градилишта,удаљеном од главних стаза и пролаза.Највећа пажња се посвећује раду са кречом,јер је он најчешће коришћен од зидарских смеша на градилишту.Јама са кречом мора бити јасно обележена и заштићена заштитним оградама.Пажња се посвећује и процесу спуштања зидарских материјала у ископе,шахте и слично,где се то спуштање врши помоћу жљебова и левака или помоћу транспортера и дизалица.

Вертикалне лестве са леђобраном и пењалице

Постављају се трајно или привремено на градилишту за висине веће од 3 метра,и морају испуњавати строге услове у вези њиховог састава,конструкције и других техничких ствари.Висина лестви са леђобраном не сме бити већа од 10 метара,и мора поседовати техничку документацију са прорачуном носивости и начином одржавања.

Грађење фабричких димњака и рад на висини

Подразумева рад и на изградњи силоса,водоводне куле,хидро захвата,брана и осталих високих грађевинских објеката.Услед велике висине,постоји озбиљан ризик од повреде узрокован падом предмета,па зато за то постоје прописи о обаветним прихватним мрежама,о минималној удаљености радника,изградњи надстрешница итд.

Што се тиче безбедности самих радника који изводе те радове прописи су још бројнији и строжији.Радови на висини се изводе на основу документације о организацији,технологији извођења и мерама заштите на раду,које извођач обезбеђује.Рад на висини се изводи искључиво уз присуство стручног лица које именује послодавац.

4.Мере заштите на раду при извођењу тесарских радова

Грађа и елементи од грађе,после сваке употребе се чисте од прљавштине,ексера,металних делова и слично,због могућности повреда радника.Ови елементи се не смеју произвољно остављати и користити по градилишту,већ по прописима.Такође кретање радника по оплати је строго забрањено.

5.Мере заштите на раду при извођењу армирачких радова

Армирачки радови подразумевају радове на

истовару,утовару,преносу,припреми(исправљање,савијање и сечење) и уградњи бетонског гвожђа за армиране бетонске елементе.

Безбедан рад на армирачким радовима захтева употребу машина,па из тог разлога правила морају бити поштована,а радници морају бити обучени за исте.

6.Мере заштите на раду при извођењу бетонских радова

Бетонским радовима сматрају се превоз-пренос по објекту и уграђивање свеже бетонске масе и нега уграђеног бетона у оплати.Пре почетка бетонирања обављају се припреме за безбедан рад,као што су:

- постављање заштитне ограде,
- постављање стаза за допремање свеже бетонске масе,
- чишћење оплате,
- подвијање оштрих врхова арматуре и друге.

Бетонирање почиње онда када руководиоца то одобри уз мере заштите на раду.

Највећи део мера се односи на сам транспорт масе,било да се врши дизалицом,у ком случају се он не сме дизати изнад глава радника,мора се спуштати на стабилно тло,посуда не сме бити препуњена,или пак пумпом,где радник мора да обрати пажњу да увек стабилно стоји,да пажљиво управља пумпом,да црево држи тако да оно не може да се савије,што чини само део мера.

7.Мере заштите на раду при извођењу радова на крову

Кров и његови делови морају бити пажљиво прегледни пре почетка радова,ради утврђивања носивости и предузимања мера заштите на местима рада.Уколико је кров израђен од материјала слабије носивости,морају постојати патоси у случају попуштања конструкције крова.За спречавање пада морају постојати радне платформе и заштитна ограда,а уколико је није могуће поставити,посао обављају само обучени радници,физички способно да спроведу тај посао без последица,са заштитним ужетом које се подразумева у таквим ситуацијама.Прилаз самом крову се обезбеђује изнутра,или ако је то немогуће,споља путем лестви,лестви са леђобраном или степеницама.

Уколико је немогуће из неког разлога сповести те мере,мора постојати заштитна прихватна мрежа,у случају пада.Простор око крова мора бити обележен и приступ мора бити забрањен уколико је немогуће спречити пад предмета.

8.Мере заштите на раду при монтажном грађењу

Монтажно грађење изводи се на основу пројекта монтаже,који мора да садржи мере заштите на раду за све фазе монтажног грађења:израде монтажног елемента(ако се израђује на самом градилишту),превоза,истовара,везивања,и припреми за дизање,дизања,постављања на објект,учвршћивања,обrade и дораде.

Пројектом монтаже се предвиђају мере безбедности у случају истовара,дизања и других радњи,као и сам процес монтаже.Радници морају бити изузетно пажљиви код монтажних радњи,и морају бити довољно удаљени од дизалица и машина док делови не буду ужадима стављени на своје место и причвршћени.Присутно је и пробно дизање ради сигурности да је све повезано како треба и да је стабилно.Монтажно грађење је под константним надзором одговорног радника.

9.Мере заштите на раду при рушењу објекта

Рушење објекта се врши на основу техничке документације урађене након снимања и извиђања објекта и околине.У тој документацији осим метода рушења,редоследа рушења и других техничких информација,налазе се и мере безбедности и здравља на раду.

Основна ствар код рушења је обезбедити место рушења од приласка људи који не раде на самом рушењу,ограђивањем самог места и постављањем лица које ће вршити надзор.

Ручно рушење се обавља по правилу одозго на доле,најчешће помоћу радних скела,агломазни делови конструкције,попут греда и носача,скидају се дизалицама,рампама и чекрком.Уколико се ради о високим објектима,срушени материјал се постепено одвози.Код **машинског рушења** битно је да машина буде на одстојању 1,5 пута већем од висине објекта.Забрањено је коришћење машина точкаша за рушење и извлачење.Рушење минирањем се изводи у складу са посебним прописима.

10.Мере заштите на раду при изградњи путева

Грађење путева захтева у појединим случајевима примену посебних мера заштите на раду уз примену пројектне документације.Акценат код ове врсте грађевинских радова јесте на самом тлу,дакле обезбеђивање површине,као и прилаза градилишту,уз поштовање саобраћајних правила.Посебно су осетљиве ове врсте радова јер се често одвијају у близини активних путева што представља додатну опасност по раднике.материјали који се користе у асфалтној смеси садрже одређене супстанце које могу бити опасне по раднике,нарочито у условима великих вручина,када су испарења велика,па је из тог разлога прописана заштита опрема у те сврхе.

11. Мере заштите на раду при изградњи мостова

Законом је прописано да у пројектној документацији сваке фазе изградње моста мора да постоје прописане мере заштите на раду. Посебно се наглашавају те мере због специфичности технолошких процеса који се одвијају при изградњи мостова.

Највећи део мера односи се на кретање и склањање радника у току радног процеса, као и на заштиту од опасности везаних за воду и постављање елемената у води, при чему је увек обавезно присуство спасилаца. Битно је поменути да је процес преношења стубова и платформи који се монтирају најделикатнији, и да се у том делу посла посвећује додатна пажња безбедности и здравља радника на пројекту. Постављање шипова такође привлачи пажњу у смислу заштите на раду, јер и у том делу радног процеса постоји низ специфичних мера. Важно је додати и да горња површина замајца за кружно кретање може послужити као радна платформа, уз наравно поштовање строгих прописа за такву врсту рада.

Мере заштите на раду при спуштању радника у радну цев састоје се од провервања услова рада у цеви у смислу њене стабилности, немогућности продирања воде и других материја, као и од мера сигурности у смислу везивања радника заштитним ужадима, присуство заштитних сајли, пријемника за комуникацију и других помагала и уређаја која су потребна у случају да је потребно извлачење радника и пружање било какве друге помоћи.

Рад са **отвореним бунарима** такође захтева посебну пажњу у смислу мера заштите на раду.

12. Мере заштите на раду при извођењу кесонских радова

Кесони се примењују код израде подземних и подводних радова, када другачије не може да се савлада прилив воде, па се у кесон удува ваздух под притиском, већим од атмосферског.

Под повећаним ваздушним притиском у кесону могу радити искључиво радници упознати са ризиком који таква врста посла носи, и радници који испуњавају здравствене и све друге услове за рад у таквим специфичним условима. У кесону морају бити обезбеђени услови за функционисање радника као и телефонска веза за случај да радници пријаве евентуалне неправилности, као и друге мере заштите за хитне случајеве. Постоји низ специфичних мера при уласку и изласку из кесона.

13. Мере заштите на раду при извођењу тунелских радова

Тунелски радови су радови у засвођеном подземном простору као што су тунели, колектори, доводне и одводне цеви у хидроелектране и др. Овакви радови као и мере заштите на раду се изводе у складу са пројектном документацијом и на основу самог пројекта које обезбеђује извођач радова. Мере заштите на раду се већином односе на мере против обрушавања, као и на мере основних услова за рад у смислу димензија радног

простора итд. Када се копање ради машински или уз употребу експлозива постоји низ специфичних мера заштите на раду.

Битно је напоменути и мере проветравања, довођења ваздуха, заштите од електричних инсталација и подземних вода, као и мера у вези одношења материјала.

14. Мере заштите на раду при извођењу минерских радова

Мере заштите на раду при извођењу минерских радова су утврђене прописима који се тичу манипулације и коришћења експлозивних средстава, заштитних мера при коришћењу, превоза опасних материја и другим прописима.

Документацијом се утврђују управо начин транспорта опасних материја, њихова употреба, начин и процес поступања са опасним материјама, као и друге битне мере за коришћење.

15. Мере заштите на раду при руковању грађевинском механизацијом

Мере заштите у случају коришћења механизација се тичу обезбечивања приступа, пролаза, као и места функционисања машине и маневарског простора, као и обезбеђивања стабилности тла и затварање простора за маневрисање за раднике када је то могуће. У неким случајевима када није могуће другачије, користе се и надстрешнице, заштитни зидови и платформе. Самоходне машине морају имати јасну сигнализацију и звук за упозорење за раднике. Чишћење, поправка и друге измене на машинама се врше искључиво када су исте искључене и постављене на безбедно место. Ручни, механизовани и алат који се користи у грађевинарству се користи у складу са упутствима произвођача.

16. Мере заштите при радовима на висини

У овој врсти радова лежи велики ризик, и у прошлости се велики број несрећа десио баш у случајевима рада на висини. Наравно основна мера јесте коришћење заштитног конопца, али ту су и друге мере које се највише тичу озбиљности и опрезности. Најчешћи узрок несрећа на раду на висини јесте недостатак концентрације, умори лежерност радника. Обавезна је едукација радника о свим врстама опасности, као и о томе на које ствари посебно треба обратити пажњу.

17.Мере заштите при коришћењу скела:радне скеле,носеће скеле,висеће скеле и заштитне скеле на градилишту

Радном скелом сматра се привремена конструкција која носи радну платформу,радни под,степениште или други прилаз на коме се на висини већој од 3 метра обавља рад и кретање радника.

Радна скела мора имати техничку документацију која садржи податке о степену издржљивости оптерећења,прорачун и прилаз ослањања,цртеже елемената,положаја,радног пода и других елемената.У техничку документацију спада и упутство за монтажу и употребу скеле,као и доказ о техничкој исправности.Пре почетка коришћења скеле комисија врши преглед исправности и усклађености са стандардима и мерама заштите на раду.

Носећом скелом сматра се привремена конструкција, која има намену да пренесе оптерећење опреме,уређаја,саобраћаја,материјала,објеката у изградњи(свеж бетон у оплати,челична и бетонска конструкција у монтажи и сл.) док конструкција не постане способна да сама поднесе оптерећење.Постоји низ техничких мера при постављању носећих скела.

Висеће скеле се користе као радне скеле или евентуално као заштитне скеле.Постављају се тамо где не постоји могућност постављања стојеће скеле,и као и све друге скеле морају имати техничку документацију.

Заштитне скеле са прихватном платформом или прихватном мрежом се постављају тако да прихватна платформа – мрежа,не буде нижа од 3 метра од ивице преко које радник може пасти.Овакве скеле се пројектују за пријем најтежег предмета који може пасти.

18.Мере заштите при коришћењу дизалице(крана) у преносу опреме и материјала на градилишту

При коришћењу дизалица које за дизање и пренос користе куке,челичну ужад и други прибор,у маневарском простору се примењују мере сигнализације и обавештавања који служе да радници буду свесни на ком делу градилишта се тренутно користе дизалице и где не би смели да се крећу.

Теретни грађевински лифт мора бити ограђен уз целу дужину,илити висину,или само на спратовима ако је платформа лифта затворена.

Судови за пренос материјала морају бити испитани за издржљивост,а радници који примају материјал морају бити на стабилном тлу и морају имати заштитни опасач и другу заштитну опрему.Дизалице са платформама и лифтовима морају имати механизам за аутоматско кочење у случају пуцања носећих сајли и у случају других прекида рада.

19.Мере заштите при превозу материјала и опреме на градилишту

Превоз материјала железничким средствима се одвија уз поштовање саобраћајних прописа. Колосек за шинска возила мора бити на стабилном, набијеном тлу, багонети морају бити обезбеђени од превртања. Уколико постоје одређени нагиби, вагонети морају имати исправне кочнице, а радници се не смеју возити у вагонетима предвиђеним за превоз робе. Прописано је и минимално растојање између вагонета.

20.Мере при извођењу привремених електричних инсталација

Овакве инсталације се постављају у складу са техничком документацијом са приказом мера заштите на раду од опасног дејства електричне струје.

Заштитне мере се обезбеђују применом и уградњом материјала и опреме у складу са стандардима, који утврђују начин заштите у зависности од услова на градилишту, као што су присуство воде, температура околине и сл.

Расклопни блок, или разводни ормар, разводна табла, мора бити постављена изван зоне механичких оштећења. Сам уређај мора имати заштитну браву или кућиште, такође мора постојати уређај за искључење свих потрошача, са једног места.

Битно је напоменути и да ручни електрични алат мора бити тестиран по свим прописима, и да га могу користити само обучени радници и да каблови морају бити осигурани од оштећења.

21.Мере заштите на раду при коришћењу опасних материја на градилишту

Материје утврђене прописима о заштити на раду као опасне материје, могу се превозити, истоварати, складиштити и употребљавати у складу са одговарајућим прописима за те материје.

Технички гасови и њихове смеше као што су кисеоник, дису-гас и слично, допремају се и користе на градилишту у прописаним и обележеним челичним боцама. Објекат за складиштење обих гасова мора бити: издвојен и удаљен довољно, заштићен од било каквих оштећења, повезан на уземљење, мора бити јасно обележен итд.

Такође просторије за одлагање боца морају бити организоване, у односу на врсту гасова, као и на то да ли су боце пуне или празне.

ЗАКЉУЧАК

У складу са свим информацијама из области безбедности и здравља на раду, може се увидети тренд напретка у датој области, међутим пред законодавцем али и пред привредним и индустријским светом је и даље велики посао.

Наиме, Република Србија, као млада демократска земља и даље нема до краја развијен и примењен правни систем. Таква сазнања нас доводе до закључка да проблеми који се јављају у примени прописа из области безбедности и здравља на раду долазе са виших инстанци, стога се на тај проблем не може гледати једнострано. Са напорима Републике Србије у придруживању Европској унији расте и оптимизам да ће се у будућности и ова област значајно развити, и да ће се безбедност и здравље на раду дићи на онај ниво на ком заслужује да буде када се узме у обзир значај те области.

Да проблем није само правне природе може се закључити из података да велики број проблема и несрећа у овој области долази не због изостанка примене прописа, већ због немара и недовољне информисаности и недовољно развијене безбедносне културе грађана Републике Србије.

Осим напора које држава улаже у изградњу правних регулатива и јачања улоге рада надлежних инспекција, значајан допринос би био када би се већа пажња поклонила управо ширењу безбедносне културе, и едукацији грађана о безбедности уопште, али и о безбедности и здрављу на раду.

Постоји низ начина на које би се тако нешто могло извести. Формирање нових наставних садржаја за све узрасте, у складу са годинама ученика би подигло свест грађана на виши ниво, а такође ова област би требала да заузима значајније место и у склопу академских студија у Републици Србији, што путем постојећих програма, што путем отварања неких нових академских програма.

Након свега поменутог, где је акценат стављен на активности државних органа, треба поменути и привредни свет у нашој земљи. У ситуацији у којој се компаније боре за своје место на тржишту, и у којој је профит на првом месту, безбедност и здравље на раду често испашта, стога, поред борбе државе у тој области, треба апеловати и на послодавце и привреднике, да поштују прописе, и да омогуће радницима испуњење основних животних и радних услова, а то је свакако право на безбедан и достојанствен рад. На крају када се подвуче црта, ниједан живот нема цену, и не може се поредити са било каквом финансијском добити, а заштита тих живота је оно због чега област безбедности и здравља на раду и постоји.

Литература

- 1.Закон о безбедности и здрављу на раду, Службени гласник РС бр. 101/05**
- 2.Стратегија о безбедности и здрављу на раду у Републици Србији за период од 2018. до 2022. године са Акционим планом за њено спровођење, Службени гласник РС, број 96 од 11. децембра 2018.**
- 3.Правилник о заштити на раду при извођењу грађевинских радова, Службени гласник РС, бр.53/97**
- 4.Угарак Драгослав (2010).Безбедност и здравље на раду правни извори и национални систем бзр.Висока школа струковних студија Београдска политехника**
- 5.Ивањац Мирослава,Луковић Славољуб,Мишљеновић Драгица .Безбедности и здравље на раду синдикални приручник.УГС Независност,Београд**
- 6.Томић Никола(2016).Трендови здрављаа и безбедности на раду у Републици Србији.Мастер рад.Универзитет Сингидунум,департман за постдипломске студије**
- 7.Булат Петар(2018).Безбедност и здравље на раду.Македонско удружење за заштиту при раду**
- 8.Николић Божо и група аутора ВТШ Нови Сад(2011).Безбедност и здравље на раду.Висока техничка школа струковних студија у Нишу**
- 9.<http://www.ohsis.net> 15.08.2019**
- 10.Емисија „Око“,<http://www.rts.rs/page/tv/ci/story/17/rts-1/3445247/oko---nebezbednost-na-radu.html> 15.08.2019**